

II. FEJEZET.

A csendőrség szolgálati teendői.

A) A szolgálati teendők általában.

A szolgálati teendők beosztása. Szolgálati könyvbe bejegyzés.

26. §.

A csendőrség szolgálati teendői: vagy *rendesek*, melyeket önállóan — tehát minden hatósági felhívás vagy megkeresés nélkül teljesíteni tartozik, vagy olyanok, melyek általa *csakis vett hatósági felhívás vagy megkeresés folytán* teljesítendő; az utóbbiakhoz tartozik a segély-szolgálat is, a mikor ugyanis a tulajdonképeni hivatalos ténykedéssel a hatóság által kiküldött más egyén van megbízva, valamint a foglyok őrkísérése is.

Minden szolgálat — akár önállóan, akár felhívás, illetve megkeresés folytán teljesített — a „Szolgálati könyv“-be bejegyzendő.

B) „Rendes“ szolgálati teendők.

A „rendes“ szolgálati teendők elősorolása.

27. §.

A csendőrség *rendes* szolgálati teendői, a melyeket minden szolgálatban álló vagy szolgálatilag fellépő csendőr minden adandó alkalommal végezni tartozik, a következők:

1. Minden büntetendő cselekményt (büntettet, vétséget vagy kihágást), a mennyiben ez lehetséges, közbelépés által meggátolni, véghez vitt büntetendő cselekmények felől tudomást szerezni, azokat nyomozni, kideríteni és az illetékes hatóságnak feljelenteni; mindennemű bűncselekmény elkövetőit

kipuhatolni, a törvények áthágóit figyelmeztetni, meginteni, megbüntetés végett feljelenteni, illetve a tetteseket és részeseket — az ezen §-ban vagy a jelen utasítás más helyein meghatározott esetekben — elővezetni, illetőleg elfogni s az illetékes hatóságnak átadni;

2. a védtörvényben és a honvédségről szóló törvényben (1912. évi XXX. és XXXI. t. c.) továbbá büntető határozatokat tartalmazó egyéb törvényekben*) és szabályrendeletekben foglalt rendelkezéseket és tilalmakat illetőleg: a tilalmakat áthágni készülöket vagy megkísérlöket figyelmeztetni, illetve az áthágásokat megakadályozni, az áthágókat, illetve a törvényellenes mulasztásban találtakat pedig feljelenteni, az első pontban jelzett esetekben elfogni, illetőleg elővezetni és az elfogást vagy elővezetést indokoló tényvázlattal az illetékes hatóságnak átadni;

3. a közbiztonságot, rendet és csendet zavaró minden népcsoportosulást vagy összecsoportosulást megakadályozni, szétoszlásra felhívni, szétoszlaltatni, a főcinkosokat, bujtogatókat kideríteni és a vétkeikkel szemben szabályszerűen eljárni;

4. a személy- és vagyonbiztonságot megtámadás és erőszakoskodás ellen lehetőleg megvédeni és a személy- és vagyonbiztonságot veszélyeztetők ellen az 1. pont szerint eljárni;

5. tüzesetek, bárhol talált holttestek, az ember életét, testi épségét vagy a vagyont nagyobb mérvben sértett balesetek, elemi csapások vagy veszélyek felől tudomást szerezni, a tényállást kideríteni, a szükséghez képest eljárni és a tapasztaltak és tett intézkedések felől az illetékes hatóságnak jelentést tenni;

6. közutakon, tereken és csődülések alkalmával, melyek a közrendet és közbiztonságot veszélyeztető jellegű öltenek, továbbá tűzvész, árvíz és egyáltalában minden közveszély színhelyén: a közbiztonságot, csendet és rendet fenntartani és

*) Az idevágó egyéb törvények jelen utasítás „Függelék“-ének 1. részében vannak felsorolva.

helyreállítani, kihágásoknak és rendetlenségeknek elejét venni, az előidézők és résztvevők, valamint az ellenszegülők irányában a vonatkozó szabályok, illetve a fenti 1. pont értelmében eljárni;

7. a személy- és vagyonbiztonság érdekében és a szerencsétlenségeknek megakadályozására fennálló szabályoknak megtartása fölött örködni és az e részben észlelt áthágásokat, mulasztásokat és hiányokat illetékes helyen feljelenteni;

8. mindennemű házalásra felügyelni, nem engedélyezett házalást meg nem tűrni és az engedély nélkül, tilos módon vagy tilos tárgyakkal házalóval szemben szabályszerűleg eljárni;

9. utasokat, kérésükre, a mennyiben az a szolgálat hátránya nélkül tehető, kétes biztonságu útvonalakon elkísérni;

10. katonai szökevényeket és magukat gyanus körülmények között kellőképen igazolni nem tudó katonákat elfogni és a legközelebbi közös hadseregbeli, illetőleg honvédparancsnokhoz kísérni;

11. ujonc-szökevényeket elfogni és a közigazgatási hatóság elé állítani;

12. nyomozó levéllel üldözött vagy oly egyéneket, kik ellen elfogatási parancs van kibocsátva, elfogni és az illetékes hatóságnak átadni, továbbá kóborlókat, kémeket, rendőri felügyelet alá helyezett és kiutasított személyeket, szabadon bocsátott és feltételesen szabadságolt fegyenceket és kötött menetlevéllel kiutasítottakat, kiknek felügyelésére a közigazgatási vagy rendőri hatóság a csendőrséget felhívta: éber figyelemmel kísérni és velük szemben az eredményhez képest szabályszerűen eljárni;

13. erődítésekre, nyilvános közlekedési eszközökre és tárgyakra, u. m.: vasutakra, távirda- és telefonhuzalokra, közutakra, az országutak és más utak mellett vagy köztereken lévő fákra és más ültetvényekre, csatornákra, vízszabályozási töltésekre és művekre, zsilipekre, hidakra, továbbá nyilvános kutakra és emlékszobrokra; állami, megyei és községi határ-

jelekre és címtáblákra — különösen a határszéleken — éber figyelmet fordítani, a mindezekben észlelt károkat és rongálásokat, különösen a vasutak, gőzhajók és más közlekedési eszközök körül talált hiányokat az illető hatóságoknak bejelenteni és az ily nyilvános intézetek, építmények és ültetvényekre nézve fennálló szabályok ellen vétőkkel szemben szabályszerűen eljárni;

14. mindennemű közlekedési vonalaknál és utaknál gondoskodni arról, hogy a forgalmi összeköttetés és zavartalan használat meg ne akadályoztassék és különösen arra felügyelni, hogy mindenki az útrendészet, nemkülönben a folyam- és vízrendészet szabályaihoz alkalmazkodjék; az ezen szabályok ellen — figyelmeztetés után is — vétőkkel szemben szabályszerűleg eljárni, illetőleg az ellenszegülőket a legközelebbi rendőrhatalósághoz elővezetni;

15. a községi éjjeli őrköt portyázás alkalmával ellenőrizni, az ez irányban mulasztással terhelteket feljelenteni; a hatóságilag szabályozott zárórák betartását az 1912. évi 143888—V-b. számú belügyministeri rendelet (Csendőrségi Rendeleti Közlöny 1912. évi 2. száma) értelmében ellenőrizni.

A csendőr a fent elősorolt esetekben a körülményekhez képest figyelmeztetést, megintést, feljelentést, elővezetést, elfogást, szükség esetében (36. §.) megbilincselést alkalmaz.

Őrskörlet portyázása. Járőrvezető felelőssége.

28. §.

A mennyiben az őrs a hatóságok részéről más különös szolgálattételekre nem vétetik igénybe: kötelessége felügyeleti körletét, a szakaszparancsnok által összeállított és a csendőrkerületi parancsnokság által jóváhagyott „Őrjárat beosztás” szerint (őrjáratonként) átportyázni, mely alkalommal a járőrök az előírt „rendes” szolgálati teendőket végezni tartoznak.

Ezen szolgálat nappal és éjjel — még pedig az időjárásra való tekintet nélkül — teljesítendő. A járőrök rendsze-

rint két, a körülményekhez képest esetleg több csendőrből is állanak.

A szolgálatba vezényelt csendőr — vagy ha többen vannak vezényelve: a járőrvezető — az előirt szolgálat végrehajtásáért felelős.

C) A „felhívás“ vagy „megkeresés“ folytán végzendő szolgálati teendők.

„Felhívás“ vagy „megkeresés“ folytán végzendő szolgálati teendők kivitele és bejelentése.

29. §.

A csendőrség az arra hivatott hatóságok részéről hozzáintéztett „felhívások“-nak és a kir. ügyészség, a járásbíró, a vizsgálobíró vagy a kir. törvényszék — vagy a kir. tábla — által kiküldött bíró által, tiszti különítmény-parancsnokságokhoz intéztett „megkeresések“-nek megfelelni tartozik és azoknak bírálatába bocsátkozni nem jogosult, mivel azok tartalmáért a felhívó felelős; kötelességében áll azonban, a felhívásra nézve netalán felmerülő aggályait előljáró parancsnokságának bejelenteni.

Más hatóságok részéről érkező „megkeresések“ is pontosan teljesítendő, mert azok tartalmáért is a megkereső felelős; mindazonáltal, ha azok teljesíthetése, illetőleg törvényessége ellen komoly aggály merül fel, a teljesítésre nézve a járás főszolgabírájának, ily járáson kívül, az előljáró szakaszparancsnokságnak utasítását kell kikérni.

A m. kir. honvédségi „Szolgálati szabályzat“ I. R. 66. pontjának azon rendelkezése azonban, mely szerint oly katonai szolgálati parancs, mely nyilvánvalóan és világosan az esküvel fogadott kötelesség, az állam vagy a szolgálat érdeke ellen irányulna, vagy a büntető törvényben tiltott cselekményt követelne, nem teljesítendő, — a csendőrség számára a „felhívás“-okkal és „megkeresés“-ekkel szemben is, hasonszerűen mérvadó.

A „felhívás“, illetve „megkeresés“ és „feljelentés“ között szigorú megkülönböztetést kell tenni. Más hatóság, mint a kir. ügyészség vagy bíróság (nevezetesen községi előljáróság), illetve azok tagja vagy közege részéről közvetlenül a csendőrséghez intéztett felszólítás a fenti értelemben való „felhívásnak“ vagy „megkeresésnek“ csak akkor tekinthető, ha az a felhívónak vagy megkeresőnek szolgálati teendőivel közvetlen összefüggésben áll (p. o. pénzügyőrségi közegeknél: a vám- vagy egyedárusági ügyek; vasuti alkalmazottaknál: a vasuti forgalmi szabályok megsértése). A csendőr ily alkalommal arról győződjék meg, vajjon a felszólító azon szolgálati ténykedésre, melyhez a csendőrség közreműködését vagy segédletét igénybe venni kívánja: jogosult-e? (Lásd a 30. és 31. §§-t.)

Ha a jelzett feltételek nem forognak fenn, a csendőr a felszólítást csak feljelentésnek tekintse és ennek megfelelően járjon el.

Magánosok részéről történő felszólításokat mindég csak feljelentéseknek kell tekinteni.

A „felhívás“ vagy „megkeresés“ folytán végzendő szolgálati teendők kivitelére mindenekelőtt az abban foglalt utasítás, illetve útmutatás, különben pedig az általános szolgálati szabályok mérvadó. Az ilyen szolgálattétel eredménye azonnal a kivitel után, vagy az, hogy a felhívás vagy megkeresés miért nem volt teljesíthető, az őrsparancsnokság által mindenkor a felhívást vagy megkeresést intéztett hatóságnak vagy hatósági tagnak közvetlenül bejelentendő.

Ha valamely járőr vagy egyes csendőr valamely hatóságtól, ennek tagjától vagy erre jogosított más egyéntől közvetlenül vett felhívást vagy megkeresést: a kérdéses jelentést vagy értesítést a járőr vagy csendőr — sürgős szükség esetén — a felhívást vagy megkeresést intéztetthez közvetlenül és a szükséghez képest szóbelileg, illetve sürgöny vagy távbeszélő útján intézi, a felhívás vagy megkeresés, valamint az elintézés felől azonban saját őrsparancsnokságának mielőbb jelentést tesz.

A bűnügyekben érkező felhívásoknak és megkereséseknek mikénti teljesítéséről a bűnügyi nyomozásokról szóló IV. fejezet még külön is intézkedik.

Járőr közvetlen igénybevétele bírósági és más hatósági személyek által.

30. §.

A kir. ügyészségek, a vizsgáló és kiküldött bírók és járásbírók, az illető járás főszolgabírája vagy helyettese, a m. kir. határszéli rendőrkapitányság és kirendeltség vezetője (utóbbi csak akkor, ha az intézkedő személyzethez tartozik), úgyszintén az országos fegyintézetek, kerületi börtönök és közvetítő intézetek igazgatóságai, továbbá a határ-, vám- és belépő-állomási, a pénzügyi, adó, posta- és távirda, valamint más polgári hatóságok és a községi előljáróságok, valamint a bírósági végrehajtók — jogosultak, *sürgős esetekben*, azaz ha a késedelem veszéllyel járna, minden *járórt* vagy csendőröskön beosztott *csendőrt* valamely határozottan kijelölendő szolgálati teendő végrehajtására, illetve segédletre és pedig rendszerint írásban, közvetlenül is felhívni, illetőleg megkeresni.

Segédlet polgári tisztviselő mellett. Karhatalmi „Utasítás“.

31. §.

Ha hatósági eljárásnál — nyomós adatok alapján — ellenszegüléstől lehet tartani: akkor a hatóság vagy annak eljáró tagja vagy közege a csendőrség támogatását segédletképpen igénybe veheti.

Ha a csendőr, hivatalos eljárásban levő polgári rendőrhatalmági tag vagy közege vagy más polgári tisztviselő, illetőleg más polgári hatósági tag vagy közege mellé segédletül rendeltetik, akkor az illetőt csakis rendelkezéseinek kivitelében támogatni és személyét erőszakoskodások ellen megvédeni tartozik.

zik, de magában a hivatalos eljárásban cselekvőleg részt nem vehet.

Ha ugyanilyen szolgálatnál csendőrtiszt veszi át a vezénylest, akkor részére ugyanazon szabályok mérvadóak, melyek a karhatalmi segédletet illetőleg, a honvédtisztek számára a honvédségi Szolg. szab. I. rész. XI. fejezet szerint fennállanak. (Egyébként lásd az 1906. évi Rendeleti Közlöny 8. számában az 1906. évi március hó 6-án 2245. eln. sz. a. kelt körrendelettel kiadott „Utasítás“-t a karhatalomnak igénybevétele nézve.).

Segédlet adóvégrehajtásnál.

32. §.

Adóvégrehajtásnál csendőrségi segédlet csak akkor vehető igénybe, ha tetteles ellenszegülés fordult elő vagy ettől, nyomós adatok alapján, indokoltan lehet tartani.

Ily esetben azonban a csendőrnek, az előforduló zálogolásnál vagy a végrehajtás más mozzanatainál személyesen közreműködni szintén nem szabad, hanem csakis arról kell gondoskodnia, hogy a hatósági közegek feladatukat akadály nélkül teljesíthessék és személyüket erőszakoskodás ellen meg kell védenie.

Segédlet a jövedéki törvényeknek végrehajtásánál.

33. §.

A jövedéki törvényeknek végrehajtásánál a csendőrség segédlete szintén csak akkor vehető igénybe, ha tetteles ellenszegülés fordult elő vagy ilyentől indokolva tartani lehet. Ily esetekben a csendőrnek kötelessége: a pénzügyőrségi személyzetet, illetőleg az állam jövedéki érdekeinek képviselésére hivatott községi előljárósági személyt, hivatalos eljárása alkalmával megvédeni és arról gondoskodni, hogy a felek részéről a hivatalos ténykedés ellen szándékoltt bárminemű törvényellenes cselekmény megakadályoztassék, illetve elhárítottassék.

Megjegyeztetik, hogy ily alkalommal a pénzügyőrségi közegeknek — mint ilyeneknek — az előirt egyenruházat és fegyverzet által felismerhetőeknek kell lenniök; ha pedig rendkívüli esetekben szolgálatukat polgári ruhában végzik: magukat szolgálati könyvükkel és a körülményekhez képest különös igazoló okmányokkal is igazolni kötelesek.

D) Különleges eljárási és magatartási szabályok.

„Elfogás és elővezetés“.

34. §.

Hogy a csendőrség mikor van hívatva valakit a bíróság vagy más hatóság elé állítás céljából „elfogni“ vagy pedig a bírósághoz, illetőleg hatósághoz „elővezetni“: a jelen utasítás több helyén, nevezetesen a 27. és 117. §-ban van meghatározva.

Az „elfogás“ fogatosítása.

35. §.

Az „elfogás“ a következő szavak használatával fogatosítandó: „A törvény nevében foglyom“. E szavak, ha az elfogandó magyarul nem ért, a csendőr által, ha erre képes, oly nyelven ismétlendők, melyet az elfogandó ért.

A szükséges elővigyázat szempontjából elfogások alkalmával a 23. §. rendelkezései különösen szem előtt tartandók.

Elfogások és bekísérések alkalmával minden lárma, durvaság, fölösleges feltűnés vagy erőszak mellőzendő s kényszereszközök csak akkor és annyiban alkalmazandók, a mikor és a mennyiben a bekísérés másképen teljesen lehetetlen.

Az elfogottak őrkísérésére nézve a III. fejezet rendelkezései mérvadók.

„Bilincs“ alkalmazhatása.

36. §.

Az elfogott egyén ellen a járőr vagy az őrsparancsnokság részéről bilincs csak akkor alkalmazható:

a) ha ellentállása máskép meg nem törhető, illetőleg rakoncátlan magaviselete máskép meg nem fékezhető;

b) ha a csendőr ellen erőszakos támadást intézett vagy ilyennel veszélyesen fenyegetőzött;

c) ha szökéstől vagy a fogolynak mások általi kiszabadításától tartani lehet és ez máskép meg nem akadályozható; a mi különösen akkor állhat elő, ha a fogoly éjnek idején vagy erdőn vagy oly területen kísérendő, a hol a szökés a terepviszonyok által könnyítve van vagy közveszélyes egyének tartózkodnak;

d) ha lelkiállapota miatt saját magának vagy másnak biztonságára szükséges, hogy ártalmatlanná tétessék.

A bilincsnak oly módon való alkalmazása, mely a megbilincseltnak fölösleges fájdalmat, vagy épen sérülést okoz, — nevezetesen a guzsláncnak a szükséges mérvén túl való megszorítása — szigorúan tilos.

A bilincs alkalmazásáról és annak okairól az őrsparancsnokságnál, illetőleg azon hatóságnál, a melyhez az illető bekísértetett: mindenkor jelentés teendő.

Az „elővezetés“ fogatosítása.

37. §.

Az „elővezetés“ tulajdonképeni „elfogás“ nélkül, az elővezetendő egyén lehető kímélésével és mindannak mellőzésével, ami az illető egyén előállításának biztosítására nem okvetlenül szükséges, az illető egyén őrizetbe vétele mellett aképen fogatosítandó, hogy a csendőr az elővezetendőhöz a következő szavakat intézi: „A törvény nevében a (megne-

vezendő) hatósághoz leendő elővezetés céljából őrizet alá veszem"; mely szavak — ha a csendőr erre képes — az elővezetendő által értett nyelven ismétlendők.

„Elfogás“ és „elővezetés“ között tehát szigorú megkülönböztetést kell tenni.

Az „elővezetendőt“ nem szabad megbilincselni, megszőkése esetében nem szabad ellene fegyvert használni; az is megengedendő neki, hogy saját költségén, a kísérő csendőrrel együtt kocsit, vasutat vagy hajót vegyen igénybe és egyáltalában személyes szabadsága nem korlátozandó nagyobb mérvben, amint az a cél elérése szempontjából szükséges. A kellő elővigyázat azonban elővezetések fogantatása alkalmával sem tévesztendő szem elől.

Ha az „elővezetés“ alatt oly körülmény állana be, mely miatt az elővezetendőnek „elfogása“ indokolt: akkor az „elfogás“ fogantatandó és vele ezentúl mint „elfogottal“ kell elbánni. Elfogandó és továbbra mint fogoly kezelendő azon „elővezetendő“ egyén is, ki az elővezetésnek ellenszegül vagy azt bármi más módon megakadályozni törekszik vagy szökési kísérletet tesz.

Óvatosság a személyazonosságra nézve. A tévesen vagy csak a kilétnek nem igazolása miatt elfogott vagy elővezetés végett őrizet alá vett egyén szabadon bocsátása.

38. §.

A csendőrség — és így a járőr is — ha az *elfogandó* vagy *elővezetendő* egyént nem ismeri személyesen, különösen tehát akkor, amikor felhívás, megkeresés, nyomozó-levél, vagy elfogatási parancs alapján kell egyelőre ismeretlen egyént elfogni vagy elővezetni: kiváló figyelmet fordítson a személyazonosság megállapítására, nehogy tévedésből más egyént fogjon el, vagy vezessen elő.

Ha az illető egyén az elfogandóval vagy elővezetendővel

való személyazonosságát tagadja: az ebbeli igazolásul szolgálható körülmények lehetőleg azonnal megállapítandók.

Ha *kétséget kizárólag* kiderül, hogy az illető nem ugyanazonos azzal az egyénnel, ki elfogandó vagy elővezetendő: az elfogás vagy az elővezetés céljából való őrizetbe vétel mellőzendő, a már elfogott vagy őrizet alá vett ily egyén pedig azonnal szabadon bocsátandó; de az ily szabadon bocsátás és annak oka a bevonuláskor az őrsparancsnokságnak, utóbbi által pedig azon hatóságnak, melyhez az illető különben átadandó lett volna, mindenkor bejelentendő.

Épen így kell eljárni, ha valaki jelen utasítás 117. §-a értelmében pusztán azért lett elfogva, illetőleg elővezetés végett őrizet alá véve, mivel kilétének igazolását megtagadta vagy arra képes nem volt, utóbb azonban kilétét kétséget kizáró módon igazolta.

Minden más esetben azonban a járőr nincsen jogosítva az elfogott vagy őrizet alá vett egyént szabadon bocsátani.

Ha a járőr a pénzbüntetést helyettesítő szabadságvesztés büntetés végrehajtása céljából való elővezetés iránt kerestetik meg: mellőzi az elővezetés fogantatását abban az esetben, ha az elővezetendő elítélt a rá kiszabott pénzbüntetést a járőr jelenlétében a községi előljárásnál lefizeti vagy a reá kiszabott pénzbüntetés összegét a járőr jelenlétében a megkereső hatóság címére postán feladja és a postai feladó vevényt az eljáró járőrnek átadja. Az előbbi esetben a járőr a pénzbüntetés lefizetéséről a megkereső hatóságot értesíti, az utóbbi esetben pedig a postai feladó vevényt a megkereső hatóságnak megküldi.

Eljárás közszolgálatban vagy magánvállalatnál alkalmazottak elfogásánál vagy elővezetésénél.

39. §.

Ha közhivatalban vagy közszolgálatban álló vagy magánvállalatnál alkalmazott oly egyének elfogása vagy elővezetése

eszközleendő, a kiknek rögtöni helyettesítése a közbiztonság, vagy más közérdek folytán szükséges, nevezetesen ha vasutaknál, gőzhajóknál, bányák, huta, hengermű, gőzgép, vagy gyárüzemnél alkalmazottaknak, illetve ily munkásoknak, állami vagy közvédelmi egészségügyi, köz- vagy magán erdészeti szolgálatban állóknak elfogása vagy elővezetése foganatosítandó: akkor az illetőnek közvetlen előjárója a szükséges helyettesítés iránti intézkedés céljából — még az elfogás vagy elővezetés eszközlése előtt — értesítendő és a helyettesítés megtörténteig csakis a megszökhetés meggátlására szükséges intézkedések alkalmazandók.

Ha az előjárónak előleges értesítése — például mert a megszökés, vagy a bűncselekmény nyomainak megsemmisítése vagy összebeszélés stb. különben nem volna megakadályozható — nem eszközölhető: akkor az elfogás vagy elővezetés céljából őrizetbe vétel közvetlenül teljesítendő ugyan, de egyúttal az illetőnek előjárója is rögtön értesítendő és ha az elfogottnak vagy elővezetendőnek a szolgálata helyéről való elvezetése — mint például egy pályatornyon elkísérése — a közérdek vagy közbiztonság veszélyeztetésével járna: az elvezetéssel addig várni kell, míg a szükséges helyettesítés iránt gondoskodás történt.

Nem szállítható egyén elfogása vagy elővezetése.

40. §.

Ha a járőr által teljesítendő elfogás vagy elővezetés esetében az elfogandó vagy elővezetendő oly beteg, hogy nem szállítható, vagy az elfogást vagy elővezetést akadályozó és elháríthatatlan körülmények merülnek fel: a járőr a közvédelmi előjáróság útján arról gondoskodik, hogy az elfogandó vagy elővezetendő beteg egyén és környezete kellőképpen őriztessék és bevonuláskor az őrsparancsnoknak erről jelentést tesz.

Ha azonban az elfogott beteg egyén veszélyes gonosztevő: a járőr a közvetlen őrizet céljából a közvédelmi előjáróság által előállítandó küldönc, esetleg sürgöny vagy távbeszélő útján további intézkedés végett jelentést tesz.

Felhívás folytán eszközleendő elfogás vagy elővezetésnél követendő eljárás. Átadás. Igazolás.

41. §.

Ha valamely személy bíróság, katonai, közigazgatási vagy rendőri hatóság felhívása vagy megkeresése folytán elfogandó vagy elővezetendő: akkor az őrsparancsnok az elfogás vagy elővezetés foganatosításával megbízott járőr tagjainak nevét a felhívás vagy megkeresés külzetére a járőrvezető megjelölésével reá írni tartozik. Az elővezetendő vagy elfogott a járőr által közvetlenül a felhívást vagy megkeresést intézett vagy pedig a felhívásban megjelölt hatóságnak, illetve e hatóság átvételre hívatott tagjának vagy közegének adandó át, a mely az elővezetettnek vagy elfogottnak átvételét a felhívás vagy megkeresés külzetén elismeri. Átadáskor az elfogásnak vagy elővezetésnek céljából való őrizetbe vétel napja és órája is bejelentendő.

Ha a hely, a hová az ily egyén átadandó, nem fekszik ugyanazon vagy valamely szomszéd őrs körletében és az oda vezető vasút vagy gőzhajó állomása nem érhető el a saját vagy szomszéd őrskörletben: az elfogást vagy elővezetést eszközöző járőr az elfogottat vagy elővezetendőt tovább kísérés végett az útvonal mentén fekvő legközelebbi őrsnek adja át — átvételi elismervény mellett — a felhívással vagy megkereséssel együtt, melynek külzetére az utóbbi őrs parancsnoka a továbbkíséréssel megbízott járőr tagjainak nevét is ráírja; a továbbiakra nézve pedig az első bekezdés rendelkezései mérvadók. A felhívás vagy megkeresés, melyen a fogolynak

vagy elővezetendőnek átvétele a hatóság által elismertett, azon őrsparancsnokságnak küldendő vissza, melyhez az intézve volt.

A csendőrség által felhívás nélkül elfogottaknak vagy elővezetendőknek átadása.

42. §.

A kit a csendőrség felhívás vagy megkeresés nélkül saját kezdeményezéséből elfogott vagy elővezetendőnek talált: az rendszerint a saját őrsparancsnoksághoz kísérendő be, mely a fogolynak vagy elővezetendőnek az illetékes hatóság elé állítása, illetve az ahhoz való további kísérése iránt intézkedik.

„Illetékes hatóság“ alatt: *büntető bírósági* eljárás alá tartozó esetekben és pedig a törvényszék vagy esküdtbíróság hatásköre alá tartozóknál, a vizsgálóbíró, vagy a közelebb fekvő járásbíróság; *járásbíróság* elé tartozóknál a legközelebbi járásbíróság; *közigazgatási* vagy *rendőri hatóság* elé tartozóknál: a területen illetékes közigazgatási, illetve rendőri hatóság értendő. Községi előjáróság elé kísérésnek csak az ezen utasításban kifejezetten meghatározott vagy oly esetekben van helye, melyek a községekről szóló 1886. évi XXII. t. c. III. fejezete értelmében a községek hatásköréhez tartoznak.

Ha a hatóság, melynek az elfogott vagy elővezetendő egyén átadandó, az elfogás vagy az elővezetés céljából való őrizetbe vétel helyéhez közelebb fekszik, mint az őrsparancsnokság: az elfogást, illetve elővezetést eszközlő járőr az elfogottat vagy elővezetendőt az őrsparancsnoksághoz való bekísérés nélkül oda — és pedig a tőle őrizetbe vett tárgyakkal együtt, átvételi elismervény ellenében — *közvetlenül* adja át és az elfogás vagy elővezetés okát és körülményeit szóbelileg jelenti fel; e feljentesről az átvevő hatóság jegyzőkönyvet vesz fel az átadó csendőr járőrrel.

Foglyok átadása egyebekben az 1912. évi 163324/V-b. számú belügyministeri rendelet (Csendőrségi Rendeleti Közlöny 1912. évi 5. száma) szerint eszközendő.

Az elfogottak vagy elővezetendőnek, valamint a járőrnek kikérdezése az őrsparancsnok által.

„Jelentés.“ „Értesítés.“ „Tényvázlat.“

43. §.

Ha az elfogást vagy elővezetést eszközlő járőr az általa elfogottat vagy elővezetett az őrsparancsnoksághoz kísérte be: ez utóbbi őt — és pedig az őrsirodában — kikérdezni tartozik a következők felől:

a) hol, mikor (nap és óra), ki által lett elfogva, illetve elővezetés végett őrizetbe véve?

b) volt-e már büntetve? és ha igen, mely bíróság vagy hatóság által, mikor és mily büntetéssel?

c) vannak-e a testén sérülések, sebhelyek vagy bántalmazásból származó más nyomok? és ha igen, azok mikor, ki vagy mi által és miként okoztattak?

d) van-e jelen elfogatása vagy elővezetése alkalmából panasza az őt elfogott vagy elővezetett, illetve átkísért csendőrök vagy más egyének részéről irányában tanúsított bánásmód miatt és ha igen — részletesen előadva — mily törvény vagy szabályellenes bánásmód lett ellene elkövetve?

e) a csendőrség által *saját kezdeményezéséből* elfogott vagy elővezetett egyén a terhére rótt bűncselekménynek általánosságban történt közlése után a fentiekén kívül megkérdezendő a bűncselekményre, tetteársakra, részesekre, bűnjelkekre, az eltulajdonított idegen tárgyak hovátételére és netaláni más bizonyítékokra, valamint arra nézve is, a mit netalán védelműl, kilétének vagy más, az eljárásra nézve lényeges körülmények igazolásául előadni kíván; ha pedig az elfogás vagy elővezetés *felhívás, megkeresés, nyomozólevél* vagy *elfogatási*

parancs alapján történt: az elfogottal vagy elővezetettel csak az közlendő, hogy mely napon történt az elfogás vagy elővezetés és ha azonosságát az elfogandó vagy elővezetendő egyénnel tagadja, megkérdendő, hogy mit tud annak igazolásául előadni.

Azután pedig kikérdezendők az elfogást vagy elővezetést eszközlő járőr vagy csendőr és az esetleg megjelent tanúk vagy sértettek. A kikérdezés módjára és határaitra nézve a IV. fejezet és nevezetesen a 111—113. §-ok rendelkezései mérvadók.

Az elfogottnak vagy elővezetettnek kikérdezése, ha csak lehet, két — nem a csendőrséghez tartozó egyén — lehetőleg községi előljárósági tag vagy közeg, mint bizalmi férfi jelenlétében, történjék.

Ha az elfogott vagy elővezetett egyén az ő azonosságát azzal az egyénnel, ki a felhívás, megkeresés, nyomozólevél vagy elfogatási parancs szerint elfogandó vagy elővezetendő, tagadja, vagy ha e tekintetben egyébképen kétely merül fel: akkor a szükséges megállapítások, amennyiben ez azon idő alatt, a míg az illető a csendőrség őrizete alatt tartható (44. §.), lehetséges, haladéktalanul és kellő alapossággal eszközölködők.

Mindezek alapján szerkeszti az őrsparancsnok — és pedig a mikor az illető egyén *felhívás, megkeresés, nyomozólevél* vagy *elfogatási parancs* alapján lett a csendőrség által elfogva vagy elővezetve — a „Jelentést“ vagy „Értesítést“; oly esetekben pedig, mikor az illető a csendőrség által nem felhívás, megkeresés, nyomozólevél vagy elfogatási parancs alapján, hanem *saját kezdeményezéséből*, a 117. §. I—IX. pontjai alapján lett elfogva vagy elővezetve: a „Tényvázlatot“.*)

Ebben a „Jelentés“-ben, „Értesítés“-ben vagy „Tényvázlat“-ban, mely azon hatóságnak szóljon, a melynek az elfogott vagy elővezetett egyén átadandó, mindég kiteendő, hogy

*) „Tényvázlat“ mintáját lásd a „Függelék“ 4. részében I. alatt.

ezen egyén hol, mely napon és órában, ki vagy kik által és mi okból lett elfogva, illetőleg elővezetés végett őrizet alá véve, továbbá az 1. bekezdés c) és d) pontjában foglalt kérdésekre mily választ adott; végre az is, hogy a fogoly meg volt-e bilincselve és ha igen, miért és meddig?

Ezen „Jelentést“, „Értesítést“ vagy „Tényvázlatot“ az át-kíséréssel megbízott járőr kézbesítés végett magával viszi és ha ez utóbbi a foglyot vagy letartóztatottat továbbkísérés végett más csendőrőrsnek adja át, ezen „Jelentést“, „Értesítést“ vagy „Tényvázlatot“ a kézbesítés eszközlése végett szintén átadja.

Ha pedig a fentebb jelzett kikérdezések alapján *nyilvánvaló és kétségtelen*, hogy a saját kezdeményezéséből történt elfogásra vagy elővezetés céljából való őrizetbe vételre törvényes ok nem forgott vagy már nem forog fenn, vagy ha a 4. bekezdésben említett esetben *kétséget kizárólag* kiderül, hogy az illető egyén *nem ugyanazonos* azzal, a ki a felhívás, megkeresés, nyomozólevél, vagy elfogatási parancs szerint elfogandó vagy elővezetendő: az illető egyén az őrsparancsnokság által azonnal szabadon bocsátandó; de erről és az egész eljárásról azon hatóságnak, a melyhez indokoltság esetében az illető előállítandó lett volna, jelentés teendő vagy értesítés adandó.

Az elfogott vagy elővezetendő egyén meddig tartható és hol tartandó a csendőrség őrizetében.

44. §.

Az *elfogott* vagy *elővezetendő* egyén a csendőrség által *mielőbb* átadandó az illető hatóságnak és *semmi szín alatt sem tartható* az elfogás vagy elővezetés céljából történt őrizet alá vételtől számítandó *24 órán túl* a csendőrség őrizetében, ha csak elháríthatatlan akadályok nem gátolják az ezen időn be-

löli átadást, mely akadályok azonban a „Jelentés“-ben, „Értesítés“-ben vagy „Tényvázlat“-ban (43. §.) mindég kiemelendők.

Az elfogott vagy elővezetett egyén, ha azonnali továbbkísérése nem lehetséges és alkalmas községi fogda vagy megfelelő más helyiség a községházánál vagy más középületben van, abban őrizendő és pedig a csendőrség által; csak oly egyéneknek őrzése bizható a községi fogdában vagy a községháza más helyiségében a községi előljárással, kiknek megszökésétől tartani — a terhükre rótt törvénysértés csekélységénél és a fenforgó egyéb körülményeknél fogva — semmi ok sincsen.

A csendőrlaktanyában — és pedig *csakis szobában* — az elfogott vagy elővezetendő egyén csak akkor tartható őrizet alatt, ha erre alkalmas más helyiség egyáltalában nem áll közelebb rendelkezésre.

Az elfogott vagy elővezetett egyénnek a polgári hatóságnál való kihallgatása, illetve kikérdezése a csendőrség részéről tapasztalt bánásmód felől és esetleges orvosi megvizsgálása.

45. §.

A mikor a csendőrség által akár felhívás, megkeresés, nyomozólevél vagy elfogatási parancs folytán, akár saját kezdeményezésből elfogott vagy elővezetett egyén, akár az elfogás vagy az elővezetés céljából való őrizetbe vételt eszközölt járőr által közvetlenül, akár az őrsparancsnokság útján a polgári bíróságnak avagy a közigazgatási vagy rendőri hatóságnak átadatik: az a vizsgálóbíró, a járásbíró, a bírósági, a közigazgatási vagy rendőri hatóság főnöke által — a *bekísérő csendőrök távollétében* — kihallgatandó az iránt, vannak-e a testén sérülések, sebhelyek vagy tetteles bántalmazás más nyomai és ha igen, azok mikor, ki vagy mi által és miként okoztattak, valamint az iránt is, van-e jelen elfogatása, illetve

elővezetése alkalmából panasza az őt elfogott, elővezetett vagy átkísért, vagy más csendőr egyén ellen és ha igen, — részletesen előadva, — mily törvény- vagy szabályellenes bánásmód lett ellene elkövetve.

Ezen kihallgatás a vizsgálóbíró és a járásbíró által mindenkor jegyzőkönyvileg, a közigazgatási vagy rendőri hatóság által rendszerint szóbelileg eszközöltetik; jegyzőkönyvileg azonban akkor, ha a bekísért a csendőrség részéről szenvedett tetteles bántalmazásról vagy más törvény- vagy szabályellenes bánásmódról panaszkodik.

Ha a kihallgatott a csendőrség részéről szenvedett bántalmazásról panaszkodik, vagy testén lévő sérülést, sebhelyet vagy tetteles bántalmazás más nyomát állítja, vagy ilyenek rajta a kihallgató által személyesen észleltetnek: az illető a törvényszéki- vagy a fogházorvos, szükség esetében más hatósági orvos, illetve a közigazgatási vagy rendőri hatóság rendelkezésére álló orvos által azonnal és tüzetesen megvizsgálendő, az orvosi lelet pedig a kihallgatási jegyzőkönyvhöz csatolandó. Ha pedig orvos azonnal rendelkezésre nem áll, a kihallgatást eszközölt tisztviselő személyesen győződik meg az állítólag a csendőrség részéről elkövetett bántalmazás netalán látható nyomairól és észleletét a jegyzőkönyvbe beveszi. Milyen utóbb orvos rendelkezésre áll, az illetőnek alapos orvosi megvizsgálása foganatosítandó és az orvosi lelet utólag a kihallgatási jegyzőkönyvhöz csatolandó.

A kihallgatási jegyzőkönyv másolata, ha a csendőrség részéről elkövetett bántalmazás vagy más törvény- vagy szabályellenes eljárás panaszoltatott, az orvosi bizonyítvánnyal együtt az illető csendőröknek előljáró szakasz vagy tisztí különítmény parancsnokságához tétetik át a csendőrök elleni további eljárás végett.

Az átadó járőrnek (járőrvezetőnek) őrzési lapjában a bekísértnek átvétele az átvevő fogházfelügyelő — illetőleg a fogházfelügyelői teendővel megbízott — által elisme-

merendő. (Lásd 77. §-t és az 1912. évi 163324—V-b. számú belügyministeri [Csendőrségi Rend. Közlöny 1912. évi 5 száma] rendeletet.)

A közigazgatási és rendőri hatóságok egyszersmind a „Fogolyátvételi napló“-ba is bevezetik a elfogott vagy elővezetett egyén átvételét, valamint röviden azt is, hogy az átvett egyén adott-e elő a csendőrség bánásmódja miatt panaszt és ha igen, ki ellen?

A csendőrség feladata törvénysértések megakadályozása tekintetében. Elővigyázat.

46. §.

A csendőrség törvénysértések megakadályozásában az által is közreműködik, hogy:

1. csavargókra, vagy más gyanús vagy rendőri felügyelet alatt álló vagy kitiltott egyénekre, koldusokra szigorúan felügyel, illetőleg az ilyeneket feltartóztatja és szükség esetében a rendőri hatóságnak elővezeti;

2. észrevett körülményekkel, viszonyokkal vagy előkészületekkel szemben, melyek a törvények áthágására vezethetnének, vagy önmaga lép fel akadályozólag vagy azokat azonnal feljelenti;

3. általa észrevett bűncselekmények elkövetését, bevégzését, folytatását — ha lehetséges — közbelépés által megakadályozza, vagy az ember életét, testi biztonságát vagy tulajdonát fenyegető kárt vagy hátrányt legalább is enyhíteni igyekszik.

Ily esetekben a csendőr, különösen ha egyedül van, kellő elővigyázatot tanúsítson. Gyorsan fontolja meg, hogy — a sikert lehetőleg biztosító — mily módon járjon el. A mennyire a körülmények engedik és az eredmény veszélyeztetése nélkül lehetséges, vegye figyelembe azt is, vajjon és mily támogatásra számíthat közelben lévő csendőrök vagy más egyé-

nek részéről; azonban mindenkor kötelessége a csendőrnek különösen akkor, ha a késedelem veszéllyel jár, bátorsággal, elszántsággal és kötelességszerű önfeláldozással közbelépni. Személyes biztonságára való tekintetek sohase tartóztassák őt vissza kötelességének hű teljesítésétől.

Óvatosság. Figyelő állás. — Gyors elhatározás és fellépés.

47. §.

A portyázó csendőr általában minden helyzetben a legnagyobb óvatosságra és minden fő- és mellékkörülménynek higgadt, de gyors megfontolására köteles. Egyrészt tartózkodjék minden elhamarkodástól, de másrészt ismerje fel helyesen azon pillanatot, melyben sikerrel léphet fel.

Ha a csendőr valami neki gyanúsnak látszó dolgot vagy körülményt vesz észre, de annak mibenléte felől még nincsen tisztában: akkor óvatosságból, a kellő tájékozás megszerzése végett, egy ideig a tény helyszínéhez lehetőleg közel és észrevétlenül foglaljon figyelő állást.

Mihelyt oly körülmény merül fel, mely miatt a késedelmes beavatkozás veszélyt okozhatna, rögtön fel kell lépnie, hogy a fenyegető kár vagy hátrány közbelépése által lehetőleg megakadályoztassék vagy legalább enyhítettessék.

A portyázás előirt irányának megváltoztatása.

Aggályos területek gyakoribb átportyázása.

48. §.

A csendőrnek rendes portyázásoknál az előirt portyázási iránytól alapos ok nélkül eltérnie nem szabad, ha azonban ezen szolgálata közben készülődésben lévő vagy már elkövetett büntetendő cselekménynek jut tudomására: nemcsak jogosítva van, de kötelességében is áll az előirt irányt a kérdéses bűncselekmény megakadályozása, illetőleg kinyomozása